

§ 11 Miljøgodkendelse

Knuthenlund Gods
Knuthenlundvej 7b
4983 Stokkemarke

Miljøgodkendelse efter Lov nr. 1486 af 4. december 2009
om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

8.11.2011

Indholdsfortegnelse

Datablad	3
Læsevejledning	4
1. Resumé og samlet vurdering	5
2. Generelle forhold.....	7
3. Beliggenhed og planmæssige forhold.....	10
4. Dyrehold, staldanlæg og drift	13
5. Gødningsproduktion og -håndtering	19
6. Forurening og gener fra husdyrbruget.....	20
7. Påvirkning fra arealerne	28
8. Bedst tilgængelige teknik (BAT).....	39
9. Bilagsliste.....	40

Datablad

§ 11 miljøgodkendelse efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug
Knuthenlund Gods, Knuthenlundvej 7B, 4952 Stokkemarke

Dato for godkendelse: 8.11.2011

Bedriftens navn: Knuthenlund Gods
Matr. nr: 1a, Knuthenlund Hgd., Stokkemarke
Ejendomsnummer: 3600006486

Adresse: Knuthenlundvej 7B, 4952 Stokkemarke

CVR-nr: 25192796
P-nummer: 1007405800
CHR-nummer: 114791

Ejer: Susanne Hovmand
Knuthenlundvej 7B
4952 Stokkemarke

Landbrugskonsulent: Louise Hedegaard Reimann
LHN
Industriparken 1
6360 Tinglev

Sagsbehandler: Dorthe Prip Lahrman

Konsulent på naturvurdering:
Aglaja
v/ Eigil Plöger
Lundevej 48, Vråby
4652 Hårlev

Tilsynsmyndighed: Lolland Kommune
Jernbanegade 7
4930 Maribo
Tel. 5467 6767
www.lolland.dk

Læsevejledning

Miljøgodkendelsen indeholder en række afsnit med miljøteknisk redegørelse og kommunens bemærkninger. I hver afsnit er der en vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer, samt eventuelle vilkår knyttet til afsnittet.

1. Resumé og samlet vurdering
2. Generelle forhold
3. Beliggenhed og planmæssige forhold
4. Dyrehold, staldanlæg og drift
5. Gødningsproduktion og -håndtering
6. Forurening og gener fra husdyrbruget
7. Påvirkning fra arealerne
8. Bedst tilgængelige teknik (BAT)
9. Bilag

En oversigt over samtlige stillede vilkår fremgår af bilag 1.

1. Resumé og samlet vurdering

Knuthenlund Gods, Knuthenlundvej 7B, 4952 Stokkemarke, har ansøgt om miljøgodkendelse af:

Udvidelse af eksisterende dyrehold på 75 DE får og geder til 238,83 DE får, geder, kvæg, grise, ænder og gæs, samt miljøgodkendelse af 730 ha udspretningsareal hørende under godset.

I forbindelse med udvidelsen godkendes en tilbygning til den eksisterende fåre- og gedestald samt ny kidstald. Der nedrives nogle ældre driftsbygninger og bygges en ny lade til foder, hø og halm, en energibygning, samt en maskinlade.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Lolland Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 22.12.2010, og i sin endelige form 25.07.2011.

Produktion og arealer

Dyreholdet på Knuthenlundvej 7B udvides fra de nuværende 75 DE får og geder, til et samlet dyrhold på 238,83 DE får, geder, kvæg, grise, ænder og gæs.

Der modtages 493 DE svinegylle samt 31 DE fjerkrægødning udefra til udspretning. Til bedriften hører 730 ha udbringningsarealer. Arealerne ligger indenfor 6 km af bedriftens anlæg, og fremgår af bilag 6.

Placering

Udvidelsen sker i sammenhæng med eksisterende anlæg. Der nedrives et antal ældre driftsbygninger på ejendommen, og bygges ny stald og lader syd og vest for eksisterende byggeri. Der bygges ny kidstald på 900 m². Der etableres ny energibygning på 425 m², lade til foder og halm på 2860 m² samt nyt maskinhus på 2028 m². En plantegning over ejendommen kan ses på bilag 5.

Lugt

Udvidelsen vil betyde at lugtgener øges, og den ukorrigerede geneafstand til nabobeboelse er 140 meter. Nærmeste beboelse, der ikke ejes af godset selv, ligger dog over 1000 meter fra anlægget, hvorfor der ikke kan forventes øgede lugtgener af betydning som resultat af udvidelsen.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil medføre at antallet af transport næsten alle slags øges en del. Det drejer sig en stigning fra estimeret 140 til 352 kørsler om året. Godsets placering er dog sådan, at der ikke vil blive tale om øget transport igennem tæt bebyggede områder. Den driftsmæssige tilkørsel sker fra Knuthenlundvej. Transporter foregår så vidt muligt i dagtimer og på hverdage.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Der findes ingen arealer som er beskyttet efter § 7 i lov om godkendelse af husdyrbrug inden for en afstand af 1 km fra anlægget og det nærmeste Natura 2000- område, 173 Smålandsfarvandet og Guldborgsund med kyster, ligger ca. 4 km væk.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Beregninger i ansøgningssystemet viser at, kravet til maksimalt fosforoverskud er overholdt.

Også kravene til nitratudvaskning til overfaldevand og grundvand er overholdt. Efter udvidelsen er udvaskningen til overfladevand beregnet til 34,2 kg N/ha, hvilket er mindre end udvaskningen før udvidelsen.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

BAT

Ejendommens anvendelse af BAT i driften er vurderet uafhængigt af, at beskyttelsesniveauet for natur allerede var overholdt i ansøgningen. Det vurderes at staldtype samt gødningshåndtering og ressourceforbrug lever op til BAT-kravene for en ejendom af denne type.

Samlet vurdering

Lolland Kommune har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse af dyreholdet på Knuthenlund Gods i henhold til gældende regler. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af en række vilkår.

Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og udspretningsarealer. Kommunen vurderer, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

2. Generelle forhold

Miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på godset Knuthenlund, Knuthenlundvej 7B, 4952 Stokkemarke. Godset har CVR. nr. 25192796, og CHR nr. 114791.

Denne miljøgodkendelse erstatter tidligere meddelt § 10 tilladelse efter Husdyrloven til 75 DE får og geder fra juli 2007.

Afgørelsen omfatter alene forholdet til Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. Tilladelse, godkendelse og/eller dispensation efter anden lovgivning, f.eks. Naturbeskyttelsesloven og Byggeloven skal indhentes særskilt.

Godkendelsen træder i kraft den 8.11.2011

Husdyrbruget må herefter ikke udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt, før udvidelsen eller ændringen er godkendt af kommunen, jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

Udskiftning af arealer der er omfattet af denne godkendelse skal anmeldes til kommunen. Dette skal ske senest d. 1. august forud for det kommende dyrkningsår.

Offentlighed

Da der på ansøgningstidspunktet var tale om anlæg til husdyrproduktion for mere end 250 dyreenheder, skulle ansøgningsmateriale i henhold til Husdyrbrugslovens § 55 offentliggøres således, at offentligheden får lejlighed til at se materialet og udtale sig herom. Ansøgningen er senere reguleret ned i antal dyreenheder til under 250.

Forhøring

Ansøgningen blev offentliggjort i uge 11, 2010 i de husstandsomdelte ugeaviser Lollandsposten og Extraposten.

Der indkom bemærkninger fra Bøllesmindevej 10 i forbindelse med offentliggørelsen af ansøgningen. Bemærkningerne omhandlede Knuthenlunds planer om hold af vildsvin. Man er i den forbindelse bekymret for opretholdelse af SPF-status hos svinebesætninger i området omkring Knuthenlund i tilfælde af smitte fra undslupne vildsvin.

Bemærkningerne gav anledning til at ansøgningen blev ændret fra vildsvin til fritgående sortbroget landrace svin.

Høring

Udkast til miljøgodkendelse blev den 2.9.2011 udsendt til høring hos naboer og skønnede parter i sagen samt ansøger selv. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 17.10.2011.

Der indkom en bemærkning fra Knuthenlundvej 6, hvori det bemærkes at Knuthenlundvej er en smal vej med smalle grøftekanter, hvor der kan være problemer for køretøjer der skal passere hinanden, især om vinteren. Pga. mangel på vigepladser bruges grunden ved Knuthenlundvej 6 ofte som vigeplads, til skade for have og hæk. Det ønskes at vejen udvides eller der etableres vigepladser med passende afstand.

Vurdering af høringsvar

Regulering af vejforhold på offentlig vej ligger udenfor beføjelserne i forhold til husdyrloven. Trafikken til og fra Knuthenlund ad Knuthenlundvej er indenfor hvad der må forventes i forbindelse med en bedrift af denne størrelse. Høringsvaret har derfor ikke givet anledning til ændringer i den endelige godkendelse i forhold til udkastet som fremsendt.

Ønsket om mulighed for bedre afvikling af trafikken i på Knuthenlundvej vurderes dog som meget relevant, og høringsvaret er sendt videre til kommunens Park og Vej afdeling.

Klagevejledning

Afgørelsen om godkendelse er truffet i medfør af § 11 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 4. december 2009. Afgørelsen om godkendelse kan inden 4 uger efter afgørelsens annoncering, dvs. senest den 6.12.2011 ved arbejdstids ophør, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Ved klage over godkendelsen kan Natur- og Miljøklagenævnet bestemme, at klagen har opsættende virkning.

Klageberettigede er ansøger, miljøministeren og klageberettigede organisationer, samt enhver, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Klageberettigede er orienteret via mail og ved annonce i Extraposten og Lollandsposten 8.11.2011.

Eventuel klage over miljøgodkendelsen, skal indgives skriftligt og indsendes til Lolland Kommune, Jernbanegade 7, 4930 Maribo eller pr. mail til tmm@lolland.dk. Klagen videresendes derefter til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med sagens akter og kommunens bemærkninger til sagen.

Der gøres opmærksom på, at en klage ikke har opsættende virkning for udnyttelsen af godkendelsen, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, jvf. lovens § 81. Udnyttelse af godkendelsen sker dog på eget ansvar, og indskrænker ikke klagemyndighedens ret til at ændre eller ophæve afgørelsen.

Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven eller de regler, der fastsættes i medfør af loven, skal i henhold til § 90 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

Retsbeskyttelse

Godkendelsen omfatter hele landbrugsproduktionen på Knuthenlund Gods, Knuthenlundvej 7b, 4952 Stokkemarke, samt alle udspretningsarealer, der er nævnt og behandlet i ansøgningen.

Godkendelsen skal, jf. § 17 i bekendtgørelse nr. 294 af 31/03 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år, dvs. i år 2019.

Det skal bemærkes, at tilsynsmyndigheden altid kan revidere vilkårene i en godkendelse, jf. lovens § 53 stk. 2, for at forbedre husdyrbrugets egenkontrol eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

Opmærksomheden henledes på, at såfremt afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen.

Udnyttelse af godkendelsen

Hvis godkendelsen ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i 3 på hinanden følgende år,

så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år. Det er ikke hensigten, at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

Grundlag for miljøgodkendelsen

Godkendelsen er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger på baggrund af ansøgningsmaterialet og bl.a. følgende lovgivning samt vejledninger fra Miljøstyrelsen:

Ansøgningens version 5 med bilag, som endelig modtaget 25.7.2011

Supplerende fiktiv ansøgning indsendt 29. juli 2011, i forhold til ammoniak fra lager

Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, jf. lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009

Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

Bek. 1695 af 19-12-2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bek. 408 af 01-05-2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

Miljøstyrelsens wiki-vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Generelle vilkår

1. Husdyrbruget skal etableres og drives som beskrevet i ansøgningen og de supplerende oplysninger, samt som det er beskrevet i godkendelsen, med mindre senere afgørelser foreskriver andet.
2. Der skal til enhver tid opbevares et eksemplar af miljøgodkendelsen på bedriften, og relevante vilkår skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med de forskellige dele af driften.
3. Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra godkendelsesdatoen. Ved udnyttelse forstås, at byggeriet er gennemført og et dyrehold svarende til det godkendte er etableret.

3. Beliggenhed og planmæssige forhold

Knuthenlund er beliggende i landzonen på det nordvestlige Lolland, ca. 2,5 km nord for landsbyen Stokkemarke. Godset drives som et økologisk besøgslandbrug, og har op mod 30.000 besøgende gæster årligt. Tilknyttet landbrugsproduktionen er godsets eget mejeri og osteri, med tilhørende mejeriudsalg.

På sigt ønsker Knuthenlund at udvide bedriften med eget mølteri, bageri og slagteri. Der er også et ønske om formidling af tanken "fra jord til bord", via forskellige formidlingsprojekter indenfor landbrug, mejeri og natur. Godsets overordnede planlægning sker igennem vedtagelse af lokalplan for området, en proces der er i fuld gang på tidspunktet for ansøgning om denne miljøgodkendelse.

Kulturlandskabet omkring Knuthenlund er velbevaret, med en beplantningsstruktur, arealanvendelse og infrastruktur der ikke har ændret sig væsentligt i mange årtier. Der er derfor tale om et meget velbevaret kulturlandskab, som bør ændres så lidt og så hensynsfuldt som muligt.

Det planlagte nybyggeri på godset i forbindelse med miljøgodkendelsen vil ske i materialer der svarer til eksisterende staldbyggeri, og med størst mulig hensyntagen til områdets landskabelige værdier.

Knuthenlunds placering i Lolland Kommune, se bilag 2.

Lokalisering

Nærmeste byzone område er Stokkemarke landsby, der ligger 2,2 km syd for Knuthenlund. Dette er ligeledes den nærmeste samlede bebyggelse.

Nærmeste naboejendomme uden landbrugspligt er Øltappervej 12, der ligger ca. 1000m syd for Knuthenlund, og Keldernæs Hovvej 16 ca. 1000m øst for ejendommen.

Ejendommen er ikke beliggende indenfor bygge- eller beskyttelseslinier. Nærmeste byggelinie er skovbyggelinien syd for Ugleholt skov, der løber nord for Knuthenlunds stuehus.

Nærmeste beskyttelseslinie er en fortidsmindebeskyttelseslinie omkring en gravhøj ca. 600 meter sydvest for staldbygningerne.

Der er på godkendelsestidspunktet ved at blive udarbejdet en samlet lokalplan for hele godsets bygningsmasse og anvendelse.

Lokalisering i forhold til naboer, byzone og byggelinier fremgår af bilag 3.

Lokalisering i forhold til natur

Nærmeste § 7 område er ved Ravnborg Bakker og Ravnborg Voldsted, beliggende over 4 km nord for ejendommen.

3200 meter nordøst for Knuthenlund ligger Natura 2000 område 173, Smålandsfarvandet nord for Lolland.

Der er adskillige § 3 søer omkring ejendommen, heraf 3 i umiddelbar nærhed af bygningerne. Disse vandhuller indgår i den kommende lokalplan, og vil med den nødvendige hensyntagen, udgøre en del af kulturmiljøet på ejendommen.

Samlet skema over afstande, se bilag 4.

Byggeri

Der er knyttet en række nye bygninger til udvidelsen af husdyrbruget. Se plantegning bilag 5 samt snit af landskabsplanen, bilag 14.

En fåre- og gedestald opført som rundbuehal er allerede bygget i forlængelse af de to eksisterende rundbuehaller. Denne bygning er 40x20 meter, og er bygget i samme stil og materialer som de to andre rundbuehaller. Staldene males sorte og er med sorte ståltage. Staldene har en sidehøjde ca. 4 meter, og kiphøjde på 10 meter. Taghældningen er ca. 20 grader.

En kidstald opføres som en tilbygning til den eksisterende kidstald, og som en spejling af denne. Tilbygningen er 60x15 meter. Stalden males sort og er med sorte ståltage. Ligesom fåre- og gedestalden er sidehøjden ca. 4 meter, og kiphøjde på 10 meter. Taghældningen er ca. 20 grader.

En ny lade til opbevaring af foder, hø og halm opføres syd for kidstaldene. I denne bygning placeres endvidere høtørringsanlægget. Laden er 26x110 meter, og opføres med en sidehøjden på ca. 6 meter, kiphøjde 18-20 meter, og taghældning på 45 grader.

Sydøst for korn- og høbygningen opføres nyt maskinhus på 26x78 meter. Der foreligger ikke endelige tegninger på maskinhuset ved ansøgningstidspunktet, men også denne bygget i materialer tilsvarende de eksisterende bygninger. Kiphøjden vil ikke overstige ladens.

Øst for korn- og høbygningen bygges en energibygning på 17x25 meter. Den skal huse godsets fremtidige energianlæg, og bl.a. levere energi til høtørringsanlægget.

Desuden etableres vaskeplads samt befæstet plads til opbevaring af døde dyr.

Der nedrives på sigt en række af ejendommens ældre, centralt beliggende bygninger.

Vurdering

Knuthenlund er i gang med en længerevarende process, hvor godsets bygningsmasse renoveres og ændre anvendelse. En del af de gamle driftsbygninger skal rives ned, og større nye bygninger kommer til, specielt syd for den eksisterende bygningsmasse. Der vil blive udarbejdet en samlet lokalplan for hele godsets bygningsmasse og anvendelse, hvor hensynene til områdets særlige værdier, såsom naturværdier, samt de kulturhistoriske aspekter vil blive vægtet. Der stilles derfor ikke særskilte vilkår til nybyggeriet, men blot i forhold til beskyttelse af flagermus ved nedrivning af ældre bygninger.

Husdyrbrugets ophør

Ved ophør af produktionen, hvor denne ikke overdrages til ny ejer vil der blive udarbejdet en plan med tidspunkt for anden indretning og opbygning af staldbygninger til anden anvendelse. Alternativt udarbejdes en plan med tidspunkt for nedrivning af staldbygninger.

Restindholdet i olietanke fjernes og tanke renses. Overjordiske tanke fjernes, mens nedgravede anlæg enten afblændes eller fjernes. Ved afblænding vil påfyldningsstuds og udluftningsrør blive fjernet.

Vurdering

Kommunen vurderer, at ovenstående tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare fra opbevaringsanlæg til olie. Endvidere stilles vilkår til tømning af foder- og gødningslagre og stalde, for at forhindre tilhold af skadedyr.

Samlet vurdering

Kommunen vurderer, at det ansøgte byggeri overholder lovgivningen i forhold til bygge- og beskyttelseslinier, og at udvidelsen ikke vil forringe de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige og rekreative værdier i området. I arbejdet med godsets lokalplan vil der blive taget hensyn til områdets særlige værdier, samt de kulturhistoriske aspekter, hvorfor der ikke sættes yderligere vilkår i forhold til lokalisering i denne miljøgodkendelse, men udelukkende til forholdsregler ved produktionens ophør samt til beskyttelse af flagermus i forbindelse med nedrivning af bygninger.

Planmæssige vilkår

4. Da godsets ældre driftsbygninger formodes at huse en række fredede flagermusarter, skal nedrivning af disse foregå i perioden fra midten af august til midten af oktober. I denne periode undgår man at flagermusene har dannet yngle- eller overvintringskolonier. Skulle en koloni alligevel antræffes ved nedrivning, skal arbejdet stoppes, og Zoologisk Museum, København kontaktes.
5. Ved ophør af husdyrbruget skal stalde rengøres, gødning samt markstakke fjernes og bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

4. Dyrehold, staldanlæg og drift

Husdyrhold og staldindretning

Plantegning fremgår af bilag 5.

Ejendommen har i juli 2007 fået en tilladelse efter § 10 i husdyrloven til et dyrehold på 300 får og 225 geder, svarende til 75 DE.

Der er efter udvidelsen to separate staldbygninger, Den ene består af 3 sammenbyggede fåre- og gedestalden og den anden er 2 sammenbyggede kidstalde. Begge staldanlæg er dybstrøelsesstalde.

Den tidligere § 10 tilladelse erstattes herefter af nærværende miljøgodkendelse til følgende dyrehold:

Type	Antal	DE	Stalde
Årsmalkefår, inkl. lam	750	107,1	1+2
Årsmalkegeder inkl. kid	250	35,7	1+2
Ammekøer, tung race	50	31,3	Udegående, dog evt. 2
Kalve, tung race	11	3,0	Udegående, dog evt. 2
Kvier, tung race	20	10,0	Udegående, dog evt. 2
Tyre, tung race	20	5,0	Udegående, dog evt. 2
Årssøer, landrace	50	11,6	Udegående
Smågrise, landrace	1000	5,0	Udegående
Slagtesvin, landrace	1000	27,8	Udegående
Ænder	1000	1,2	Udegående, dog evt. 2
Gæs	300	1,1	Udegående, dog evt. 2
I alt		238,8*	

* Beregnet jf. omregningsfaktoren for dyreenheder for planåret 2010/2011.

Får og geder er udegående en del af året, og kommer på stald om natten. Får, geder kid og lam vil være opstaldet i de 3 fåre- og gedestalde, samt de to kidstalde.

Alt kvæg er udegående året rundt. Dog indrettes kidstalden således, at kvæg kan komme på stald her, hvis vejrforholdene kræver det. Kvæg vil også kunne flyttes til et mere beskyttet engareal i skoven i vinter månederne.

Søer, smågrise og slagtesvin er udegående hele året. Der ronderes imellem de samme græsarealer for både svin, kvæg, får og geder. Desuden bruges en række arealer i Ugleholt skov og frugthaven til fjerkræ og vintergræsning. Se bilag 7.

Ænder og gæs er placeret på Ørbygård, Birketvej 364, 4952 Stokkemarke. Her er de udegående en del af året. Desuden kommer ænder og gæs ud på arealer i skoven, samt i frugthaven på Knuthenlund. Desuden er der givet mulighed for, at ænder og gæs kan startes op indtil de er udfjerede i kidstalden på Knuthenlund.

Der er i godkendelsen taget højde for en vis grad af fleksibilitet i placeringen af de forskellige dyretyper i stalde og på græsningsarealer. Gødningsproduktionen er beregnet ud fra den maximale tid på stald. Alle dyr produceres efter økologiske regler, og er på græs i videst muligt omfang.

Knuthenlund benytter sig løbende af specialrådgivning indenfor økologisk hold af får og geder.

Vurdering

Lolland Kommune vurderer, at der med de aktuelle staldd typer og dyrehold ikke kan indføres yderligere tekniske tiltag til forbedring af miljøpåvirkningen. På et økologisk husdyrbrug med blandede dyretyper anses de aktuelle dybstrøelsesstalder derfor som BAT (Best Available Technology). Det vurderes at dyreholdet samt den ønskede fleksibilitet i placering af dyretyperne i de forskellige bygninger ikke giver anledning til specielle vilkår ud over produktionsstørrelsen, da alle stalder er dybstrøelsesstalder, med naturlig ventilation.

Ventilation

Alle stalda fnsnit er naturligt ventilerede dybstrøelsesstalder. Der er ingen andre ventilationssystemer i stalderne, og dermed intet energiforbrug til ventilation. Beregninger i ansøgningssystemet viser, at det generelle krav om 15% reduktion af ammoniaktab fra stald og lager er opfyldt.

Vurdering

Kommunen vurderer at naturlig ventilation kan anses som BAT i denne type stald, og fastsætter ingen vilkår til ventilation. Ammoniakreduktionskravet er fastholdt på 15% i stedet for 25% for denne type af husdyrproduktioner, fordi det ikke vil være teknisk eller økonomisk muligt at overholde kravet ved en større procentsats. Dette gælder alle husdyrproduktioner på dybstrøelse i naturligt ventilerede stalder.

Fodring

Dyrene fodres med hør, korn og proteinfoder. Der udarbejdes foderplan i samarbejde med konsulent, og tages analyser af alt grovfoder. Foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Overskydende valle fra mejeriproduktionen kommer på sigt til at indgå i foderplanen.

Alt foder opbevares i korn- og halmladen der bygges syd for stalderne. Valle opbevares i tanke i tilslutning til mejeriet.

Vurdering

Kommunen vurderer, at der med den planlagte korn- og høbygning ikke sker en væsentlig øget miljøpåvirkning med opbevaring og håndtering af foder. Der stilles derfor kun vilkår i forhold til ændring af foder og foderhåndtering.

Råvarer, energi- og vandforbrug

Opgørelse over anvendte råstoffer pr. år før og efter udvidelsen

Ressource	Før	Efter
Elektricitet	100000 kWh	320000 kWh
Vandforbrug	4000 m ³	15000 m ³
Fyringsolie	80000 liter	80000 liter (midlertidigt)
Dieselolie	80000 liter	100000 liter
Eget foder	1000 ton	2000 ton
Indkøbt foder	200 ton	400 ton
Halm	250 ton	500 ton
Pesticider	0	0

Elektricitet

Der er en række energibesparende foranstaltninger på bedriften:

- Staldene er naturligt ventilerede, og har derfor intet el-forbrug til ventilation.
- Der er etableret dagslysstyring på belysning i staldene.
- Udendørs belysning er dagslysstyret eller har bevægelsessensorer.
- Der er etableret varmegenvinding på mælkenedkølingen. Varmen anvendes til opvarmning af brugsvand.
- Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret.
- Logistikken ved foderhåndtering er indrettet på at minimere energiforbruget.

Ejendommens el-installationer gennemgås årligt af autoriseret el-installatør, og malkeanlægget gennemgås 2 gange årligt.

Vand

I efter-situationen er vandforbruget anslået til 15000 m³ årligt. Heraf er ca. 13400 m³ til drikkevand, 400 m³ beregnes til spild, og ca. 180 m³ til vask. Det resterende vand går til mejeri mv. Der er en række vandbesparende foranstaltninger på bedriften:

- Drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt for at undgå spild.
- Vandforbruget registreres.
- Vandet, der bruges til køling af mælk og isbankeanlæg, genanvendes flere gange.
- Der opsættes flydere i drikkekarrene i de nye stalde, hvilket sikrer et stabilt vandtryk. På sigt installeres dette i alle stalde.

Olie

Alle olietanke er placeret indendørs, på befæstet areal uden afløb. Placeringen er sikret mod påkørsel. På samme måde opbevares spildolie og benzin inden døre, på befæstet areal uden afløb.

Vurdering

Det er kommunens vurdering, at bedriften med de aktuelle og planlagte tiltag til begrænsning af energi- og ressourceforbruget ligger indenfor det forventede i forhold til produktionen og stiller ikke andre vilkår end krav om egenkontrol af energiforbrug.

Spildevand og regnvand

Afledning af spildevand på bedriften sker på flere forskellige måder.

- Drikkevandsspild opsamles i dybstrøelsen.
- Vaskevand fra kidstalden opsamles i underjordisk beholder ved kidstald og udbringes herfra på udspretningsarealerne.
- Rengøringsvand fra mejeri og gårdbutik mv. samt husspildevand ledes på godkendelsestidspunktet til opsamling, og køres på rensningsanlæg. På sigt igangsættes nyt biorensningsanlæg med udløb af rensset spildevand via dræn til Ørby Å, eller der gennemføres offentlig kloakering.
- Spildevand fra stuehuset ledes til septiktank.

Tagvand fra bygningerne afledes på forskellig vis.

- Fra hovedbygning og dele af den gamle kostald ledes tagvand til markdræn.
- Fra kidstald og flere af de centrale dele af ejendommen, samt dele af fåre- og gedestalden løber regnvand direkte ud på jorden omkring bygningerne. Det må forventes, at vandet herfra finder vej til dræn eller de bygningsnære vandhuller.
- Fra fåre- og gedestalden løber regnvandsledning direkte til vandhullet syd for stalden.

De planlagte nybygninger af korn- og høbygningen samt maskinhus og energibygningsen har et samlet tagareal på ca. 5300 m². Kommunen ønsker tagvandet herfra nedsivet, eller alternativt opsamlet i bassin uden afløb. Placering af evt. regnvandsbassin skal indgå i lokalplanen.

Vaskeplads

Der etableres en vaskeplads med opsamlingsbeholder lige vest for maskinhuset. Da der ikke håndteres pesticider på Knuthenlund, er der tale om vaskevand med et vist indhold af gødning samt olierester fra maskiner. Vaskevandet opsamles i beholder på 20 m³ og udbringes herfra på udspretningsarealerne.

Vurdering

Ejendommen består af mange bygninger opført på forskellige tidspunkter, og spildevandsforholdene afspejler dette. Mange af bygningerne har ikke afledning af tagvand, hvilket betyder at tagvandet løber direkte på jorden omkring bygningerne. Desuden ledes tagvand samt en del overfladevand til vandhullet syd for fåre- og gedestalden.

Der vil fra udenomsarealerne være risiko for forurening af overfladevand, hvis de ikke holdes fri for gødning og foderspild, derfor sættes vilkår til renholdelse af disse arealer.

Vandhullet syd for fåre- og gedestalden er § 3 registreret efter Naturbeskyttelsesloven. Eksisterende og evt. ny tilledning af regnvand til vandhullet håndteres via lokalplanen. Der ønskes evt. etableret et nyt vandhul/regnvandsbassin vest for korn- og høbygningen. Et sådant bassin uden afløb vil efter kommunens vurdering være en god løsning til håndtering af tagvand fra bygningerne.

Etablering af en vaskeplads med opsamling til beholder betyder, at en sådan kan etablering uden sandfang og olieudskillere, da alt opsamlet vand og materiale kan udbringes på udspretningsarealerne.

Der gøres opmærksom på, at vaskepladsen inden etablering skal byggeanmeldes til kommunen.

Affald

Affald opbevares og bortskaffes efter kommunens regulativer, og der foretages ikke afbrænding af affald på ejendommen. Ejendommen er tilmeldt en erhvervs-affaldsordning, hvor affaldet opbevares i 10 m³ container, der tømmes en gang om måneden.

Spildolie opbevares i 6 stk. 200 liter olietønder, der er placeret i lade på befæstet areal. Spildolie afhentes løbende af godkendt transportør.

Der er intet kemikalieaffald på ejendommen, da den drives økologisk.

Veterinært affald, ca. 12 kg årligt, bortskaffes af dyrlægen. Veterinært affald, medicinaffald mv. opbevares utilgængeligt for uvedkommende.

Døde dyr henlægges på befæstet areal uden afløb, der etableres mellem fåre- og gedestald og søen syd for. En 5% dødelighed vil betyde ca. 65 døde dyr årligt, som afhentes af Daka med dags varsel.

Vurdering

Kommunen vurderer, at der ikke vil være problemer med bedriftens affaldsbortskaffelse, såfremt de tilknyttede vilkår om affaldsbortskaffelse og opbevaring af døde dyr efterleves.

Driftsforstyrrelser eller uheld

Der er udarbejdet en detaljeret beredskabsplan for bedriften. Beredskabsplanen indeholder relevante telefonnumre og instrukser i tilfælde af brand og evakuering, kemikalie- og oliespild og strømsvigt. Desuden er der informationer om stophaner og hovedafbrydere samt diverse kort over flugtveje, drænudløb, placering af slukningsmateriel og åndedrætsværn mv. Beredskabsplanen er vedlagt godkendelsen som bilag 16.

Der er ingen gylleanlæg på ejendommen, hvilket minimerer risikoen for akutte uheld med næringsstoffer, der når til dræn og vandløb.

Vurdering

Det er kommunens vurdering, at beredskabsplanen er dækkende, og vil være til hjælp i tilfælde af både mindre uheld som oliespild og større hændelser som brand og hærværk. Der stilles vilkår til planens opdatering og synlighed på ejendommen.

Egenkontrol og dokumentation

Det beskrives i ansøgningen, at der årligt udarbejdes en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Foderplan til dyrene udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor husdyrbrug. Der tages analyser af alt grovfoder og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.

Der føres driftsjournal over ejendommens ressourceforbrug.

Vurdering

Kommunen vurderer, at ejendommens dokumentation er dækkende i forhold til de vilkår, der er stillet i godkendelsen, såfremt der kan fremvises de i nedenstående vilkår ønskede dokumenter ved tilsyn.

Egenkontrol og driftsvilkår

6. Maximalt tilladte årlige produktion er 238,8 DE, fordelt på dyretyper som beskrevet ovenfor.
7. Dyrene skal opstaldes som ansøgt, men et vist niveau af sæsonudsving i produktionen, og ændringer i fordelingen af dyretyper i staldene accepteres, så længe både lugtgeneafstand og den maksimalt tilladte årlige produktion overholdes.
8. Kommunen skal informeres ved væsentlige ændringer i fodertype eller håndtering og opbevaring af foder i forhold til det ansøgte.
9. Tagvand fra korn- og høbygning, maskinhus og energibygning skal nedsives på ejendommen, eller ledes til nyt regnvandsbassin uden afløb til dræn.

10. Befæstede arealer omkring staldene holdes rene for affald, gødningsrester og foderspild, således at der ikke er risiko for udvaskning af organisk materiale og næringsstoffer til dræn og overfladevand ved afstrømning.
11. Udbringning af opsamlet vaskevand fra stald og vaskeplads skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning af husdyrgødning.
12. Affald skal opbevares og bortskaffes efter kommunens regulativer. Det betyder bl.a. at alt farligt affald skal sorteres i separate beholdere, og at aflevering til rette modtager skal kunne dokumenteres overfor kommunen.
13. Døde dyr skal opbevares på befæstet areal uden mulighed for afløb, samt afdækket på en måde, der umuliggør rotter og andre dyr at komme i kontakt med dem.
14. Beredskabsplanen skal holdes opdateret, og være tilgængelig og synlig for alle ansatte.
15. Alle ansatte skal gøres bekendt med beredskabsplanen, og den skal foreligge på sprog der er forståeligt for alle, også evt. ansatte udlændinge.
16. Ved tilsyn skal der for de tre foregående driftsperioder kunne fremvises:
 - mark- og gødningsplaner
 - placering af markstak
 - slagterifregninger og andre kvitteringer for alle afsatte dyr.
 - foderanalyser og fakturaer for indkøbt foder.
 - driftsjournal med aflæste værdier og dato for aflæsning af el-forbrug og vandforbrug.

5. Gødningsproduktion og –håndtering

Gødningstyper og mængder

Knuthenlund drives økologisk, og alle dyretyper går på dybstrøelse i staldene. Der opbevares ikke flydende husdyrgødning på ejendommen, og der er ingen møddingsplads.

Der er et forventet brug af halm på 500 tons årligt, og en forventet dybstrøelsesproduktion jf. standardtal på knap 2000 tons om året. Ud over produktionen på selve Knuthenlund, indgår gødningen fra mindre fjerkræproduktion på Birketvej og Vildmosevej, der også hører til godset, samt gødningen fra et lille antal heste, der græsser på Knuthenlunds arealer, i gødningsregnskabet. Overskydende valle fra mejeriproduktionen ønskes også periodevis udspremt på markerne, og vil i så fald fremgå af gødningsregnskaberne.

Knuthenlund producerer selv den nødvendige halm, der skal opbevares i en nyopført korn- og høbygning.

Staldene tømmes et par gange årligt, og dybstrøelsen lægges i markstak indtil udbringning.

Der gives godkendelse til at der modtages op til 493 DE svinegylle fra en række producenter i området. Gyllen udspreddes på ejendommens samlede arealer.

Den samlede mængde gødning udbringes på de ca. 730 ha udspreddingsarealer. Da der er tale om økologisk drift, bruges der ikke kunstgødning på udspreddingsarealerne.

Det producerede mængde gødning beregnes som følger:

Type gødning	kgN	kgP	DE
Dybstrøelse	12.364,84	2354,47	113 DE
Afsat ved græsning	13.087,45	2336,75	128 DE
Modtaget svinegylle	43.769,99	11.929,00	493 DE
Fjerkrægødning	3232,50	1168,00	31 DE
I alt	74.008,79	18.099,22	765 DE

Vurdering

Da der alene er tale om dybstrøelse, der håndteres på ejendommen, samt svinegylle der bringes direkte ud fra eksterne leverandører, vurderes det, at der ikke er brug for specielle krav ud over de generelle lovkrav i forhold til håndteringen. De generelle krav foreskriver bl.a. at markstakke overdækkes for at forhindre afløb, samt at der ikke etableres markstak på samme sted i på hinanden følgende år.

Beregninger i ansøgningssystem viser, at det generelle krav om 15 % reduktion af ammoniaktab fra stald og lager er opfyldt.

Gødningsvilkår

17. Udbringning af fast såvel som flydende husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener, ammoniakfordampning og støj begrænses. Udbringning skal så vidt muligt ske på hverdage indenfor normal arbejdstid.

6. Forurening og gener fra husdyrbruget

Fordampning af ammoniak og generelt reduktionskrav i forhold til natur

Påvirkningen af kvælstofbelastningen i form af fordampet ammoniak fra ændringen i husdyrbruget skal vurderes i forhold til sårbare naturområder og arter samt i forhold til internationale naturbeskyttelsesområder.

Fordampningen fra det tidligere husdyrbrug er 995,33 kg N/år, mens fordampningen fra bruget i ansøgt drift er 2.093,76 kg N/år, svarende til en meremission på knap 1100 kg N/år.

I disse beregninger er der taget højde for den generelle reduktion i ammoniakfordampning, som er krævet i husdyrgodkendelsesloven. Ved bygning af nye stalde og ændring af eksisterende skal der ske en reduktion på 15 % i forhold til et fastlagt reference-staldsystem. Ammoniakreduktionskravet er fastholdt på 15% i stedet for 25% for denne type af husdyrproduktioner, fordi det ikke vil være teknisk eller økonomisk muligt at overholde kravet ved en større procentsats. Dette gælder alle husdyrproduktioner på dybstrøelse i naturligt ventilerede stalde.

§ 7-naturområder

Anlæg af stald og lager

I Husdyrgodkendelseslovens § 7 er der fastlagt en række beskyttede naturtyper: højmose, hede, overdrev, lobeliesø og andre ammoniakfølsomme søer. Etablering af stald og lager er ikke tilladt, hvis de ligger inden for en afstand af 300 m fra de pågældende § 7-områder.

Merbelastning

I "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug", bilag 3 er der fastsat to bufferzoner på henholdsvis 300 m og 1000 m omkring § 7-områderne, indenfor hvilke der er krav til kvælstoffordampningen til de ovennævnte særligt sårbare naturtyper. Disse afskæringskriterier er fastsat, så der ikke sker en væsentlig påvirkning af de mest følsomme naturtyper.

Indenfor 300 m fra et § 7-område må der ikke ske nogen forøgelse af merbelastningen overhovedet. Indenfor en afstand af 300-1000 m fra et § 7-naturområde er det fastlagt, hvor meget den tilladte merbelastning højst må være. Den afhænger af antallet af øvrige ejendomme, der har en husdyrproduktion større end 75 dyreenheder (DE) både indenfor 1000 m fra den ejendom, der søger om miljøgodkendelse, samt indenfor 1000 m fra § 7-naturområdet. Merbelastningen må ikke overskride følgende beskyttelsesniveau:

- 0,30 kg N/ha ved mere end 2 husdyrbrug (mere end 1 ejendom udover ansøger)
- 0,50 kg N/ha ved 2 husdyrbrug (ansøger samt 1 ejendom)
- 0,70 kg N/ha ved 1 husdyrbrug (ansøger)

Hvis merbelastningen overskrider beskyttelsesniveauerne, vil ansøger blive anmodet om at projektilpasse ansøgningen, således at merbelastningen ikke overskrider grænseværdierne. Det samme vil gøre sig gældende, hvis den samlede baggrundsbelastning i forhold til naturens tålegrænse for de enkelte naturtyper overskrides jf. Ammoniakmanualen (Kilde 3).

I denne ansøgning ligger nærmeste registrerede § 7-lokalitet ved Ravnsborg Bakker og voldstedet ved Ravnsborg ca. 4-4½ km nord for anlægget på Knuthenlund. Endvidere ligger der på Danmarks Miljøportal angivet § 7-lokaliteter ved Keldernæs og Skifterne nordøst for Knuthenlund. Besigtigelse viser imidlertid, at sidstnævnte lokaliteter ikke er § 7-lokaliteter, idet de har en anden naturtype eller er for små.

Kommunen skal efter § 29 i husdyrgodkendelsesloven foretage en vurdering af, hvorvidt der er naturområder, som ikke er tilstrækkeligt beskyttet efter de generelle beskyttelseskriterier. Er det tilfældet, skal der efter § 11, stk. 2 ved fastsættelse af skærpende vilkår, anvendes kriterier svarende til kriterierne for § 7-lokaliteter.

Ved besigtigelse af den omgivende natur har kommunen konstateret, at Ugleholt Skov er meget værdifuld i kraft af en rig og varieret skovbundsflora, der er rig på fredede orledéer, bl. a. Hvidgul Skovlilje, Skov-Gøgeurt, Tyndakset Gøgeurt, Ægbladet Fliglæbe og Skov-Hullæbe. Endvidere er skoven ynglelokalitet for Havørn, der er rødlistet i Danmark.

Natura 2000-områder

EU har en overordnet målsætning om at stoppe forringelser af biodiversiteten senest i 2010. Ét af de vigtigste midler til at opfylde denne målsætning er de såkaldte Natura 2000-direktiver (Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv).

Natura 2000-områder udgøres af habitat- og fuglebeskyttelsesområder, som danner tilsammen et økologisk netværk af beskyttede naturområder gennem hele EU. I Danmark kaldes områderne også for internationale naturbeskyttelsesområder, og her indgår også Ramsarområderne. Der er 254 habitat-, 113 fuglebeskyttelses- og 27 Ramsarområder i Danmark.

Princippet i beskyttelsen er, at der ikke i disse områder må foretages noget, som skader de naturværdier (naturtyper og arter), som ligger til grund for deres udpeging.

Nærmeste Natura 2000-område er nr. 173 Smålandsfarvandet og Guldborgsund med kyster. Natura 2000-området består af habitatområde 152 og fuglebeskyttelsesområde 85 (se Tabel 1). Afstanden fra staldbygningerne del af området, der samtidigt er landareal, er ca. 3.2 km.

Natura 2000-område nr. 173 består overvejende af et marint areal. På kyststrækningen øst - nordøst for anlægget er der ikke registreret flere habitatnaturtyper (rigkær, strandenge og forskellige skovtyper), der indgår i områdets udpegningsgrundlag. Udpegningsgrundlaget fremgår af Bilag 3.

Fuglebeskyttelsesområde F85, der udgør en del af Natura 2000-området karakteriseres af store åbne havområder og lange kyststrækninger. Der er kun få velegnede ynglepladser til fuglene på udpegningsgrundlaget i forhold til områdets størrelse. Derimod er området velegnet som rasteplass for mange vandfugle.

I områdets fladvandede marine dele raster større mængder af Hvinand, Toppet Skallesluger, Stor Skallesluger, Blishøne, Grågåas, Sangsvane og Knopsvane, og arealerne nord og øst for ansøger er kortlagt som kendt udbredelsesområde for disse arter. Arealerne er ligeledes kortlagt som potentielt levested for Klyde, Fjordterne, Havterne og Dværgerterne.

På strandengene og agerjorden både indenfor og udenfor Fuglebeskyttelsesområdet fouragerer Grågåas, Sangsvane og Knopsvane, og indenfor Natura 2000-området er landarealerne kortlagt som aktuelt levested for arterne.

Tabel 1: Nærmeste Natura 2000-områder og andre indeholdte naturbeskyttelsesområder i forhold til ansøgningen:

Natura 2000 område	173, Smålandsfarvandet og Guldborgsund med kyster
Habitatområde	152, Smålandsfarvandet nord for Lolland, Guldborgsund, Bøtø Nor og Hyllekrog-Rødsand
Fuglebeskyttelsesområde	85, Smålandsfarvandet nord for Lolland

Bilag IV-arter og rødlistede eller fredede arter

I Danmark findes der 80 dyre- og plantearter, der er omfattet af EF-Habitatdirektivets bilag IV som særlig strengt beskyttet i det naturlige udbredelsesområde ifølge direktivets artikel 12. I Lolland Kommune er der i nyere tid fundet 22 dyre- og plantearter, som er omfattet af bilag IV. Deres status i kommunen fremgår af bilag 17.

Beskyttelsen indebærer bl.a. forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af arternes levesteder og yngle- og/eller rasteområder.

Registreringen af bilag IV-arter i de knap 20 forekommende vandhuller indenfor ca. 1000 meter fra stald og lager er vist ses på kortet på bilag 8 og sammenfattet i tabellen i bilag 9.

Padder (kilde 13, 15, 21-24).

Grønbroget Tudse er tidligere registreret i et vandhul godt 2 km vest for anlægget, men ikke ved besigtigelse i 2011. Arten, der stedvis er almindelig i Lolland kommune, vurderes ikke at findes i umiddelbar nærhed af anlægget.

Grønbroget Tudse yngler i nygravede vandhuller eller lavninger uden eller med sparsom vegetation, eksempelvis vandhuller med tætgræssede bredder. Endvidere kan den yngle i vandhuller, hvor vegetationen holdes lav ved afgræsning, eller i gamle aile-beholdere og lignende kunstige anlæg. Artens foretrukne type af ynglevandhuller gør, at vandhullerne efter en tid ikke længere er attraktive for Grønbroget Tudse, når de gror til.

Grønbroget Tudse opholder sig kun i vandhullet i forbindelse med æglægningen. Derefter opholder den sig på land, primært på steder med bar jord eller sand eller befæstet med grus, småsten, klinker, sten, asfalt eller gammel, sprukken beton, og meget ofte i tilknytning til menneskeboliger. Typisk raster de om dagen i jordhuller, under sten, under skrammelbunker, under terrassefliser eller inde i bygninger (udhuse, stalde).

Løvfrø er registreret i 5 vandhuller i 2011 såvel øst som vest for Knuthenlund. Det tætteste vandhul ligger ca. 300 meter vest for anlægget. Løvfrø er i kraftig tilbagegang i kommunen; primært forårsaget af intensiveret landbrug og tilgroning af ynglevandhullerne. Men omkring Knuthenlund trives arten, bl.a. på grund af en række naturforbedrende tiltag.

Løvfrøen kræver rentvandede, solbeskinnede vandhuller med lav vandstand og uden fisk. Når arten fouragerer og raster foretrækker den udyrkede og gerne sydvendte arealer langs krat, levende hegn og skovbryn.

Springfrø og Stor Vandsalamander forventes begge at findes i området, da arterne er vidt udbredte i kommunen. Springfrø er ved besigtigelse i april 2011 registreret i ynglende eller potentielt ynglende talrige vandhuller, og tilsvarende for Stor Vandsalamander ved besigtigelse i maj og juni. Begge arter er knyttet til egentlige vandhuller og førstnævnte gerne til vandhuller nær skov.

Spidssnudet Frø, der ikke i samme grad er knyttet til egentlige vandhuller, men i højere grad til oversvømmede partier i moser og på enge, er ikke registreret forekommende nær anlægget. Dog findes en række udmærkede vandhuller umiddelbart vest for anlægget, der er vurderet som potentielle levesteder for arten. Spidssnudet Frø er som de 2 foregående arter vidt udbredt i Lolland Kommune, men overvejende i de egne, hvor der findes større sammenhængende naturarealer moser og enge.

Springfrø raster efter yngleperioden helst i løvskov, levende hegn eller remiser med bevoksning. Stor Vandsalamander opholder sig efter yngleperioden forsat lige omkring ynglevandhullet eller 2-300 meter derfra. Dette samme gør Spidssnudet Frø. For begge arter er forudsætningen dog, at ynglebiotopen er omgivet af naturarealer eller i det mindste ikke dyrket ager.

Udover ovennævnte bilag IV-arter er der i 2011 i området registreret Skrubtudse, Lille Vandsalamander og Grøn Frø. Disse arter er stedvist set i meget store bestande. Alle padder i Danmark er fredet, og voksne dyr, æg eller yngel må ikke indsamles eller slås ihjel.

Flagermus (kilde 14, 24 og 26).

Der er ikke registreret arter af flagermus ved besigtigelserne, men mindst 5 flagermusarter er almindelige i denne del af kommunen – Vandflagermus, Brunflagermus, Sydflagermus, Troldflagermus og Dværgflagermus. Dertil kommer 4-5 arter, som er sjældne, men dog mulige at træffe i området (se Bilag 2). Arterne vil være tilknyttet skove, træbevoksede vådområder, gamle træer og bygninger.

Der er gode leve- og rastemuligheder i form af gamle driftsbygninger, gamle træer i skovbryn eller i stynede vejtræer. Flere arter kan ligeledes yngle i menneskeboliger. Brynene omkring smålunde ved gårdene i området og Ugleholt Skov nord for Knuthenlund vurderes at være rige på insekter og dermed at være udmærkede forurageringsbiotoper for flagermus.

Øvrige bilag IV-arter, rødlistede eller fredede arter.

Det er næppe sandsynligt, at der i det område, der kan blive påvirket af forøget fordampning af ammoniak fra stald og lager, findes andre beskyttelseskrævende arter end de allerede nævnte.

Regionale og lokale naturværdier

Jævnfør § 29 stk. 2 i Husdyrgodkendelsesloven kan kommunen fastsætte yderligere vilkår, hvis det vurderes, at et lokalt naturområde anses for at være særligt bevaringsværdigt. Lolland Kommune har besluttet at anvende samme skærpede krav, som er stillet for naturområder, der er udpeget i henhold til Husdyrgodkendelseslovens § 7. I vurderingen behandles områder med habitatnaturtype, § 3-beskyttet natur og naturområder, der er levesteder for fredede eller rødlistede dyre- og plantearter.

Habitatnaturtyper uden for Natura 2000-områder

I Danmark findes 60 naturtyper (lysåben natur, skovtyper, søer, vandløb og marine naturtyper), der er omfattet af EF-Habitatdirektivets bilag I som beskyttede indenfor Natura2000-områderne. Flere af disse naturtyper er særligt truede (såkaldt prioriterede), hvilket medfører et særligt ansvar for beskyttelsen.

En række habitatnaturtyperne er sårbare over for nitrat- og fosforpåvirkninger. Udvaskning af nitrat og afstrømning af fosfor fra udspretningsarealerne kan medføre væsentlige miljøpåvirkninger af overfladevand (vandløb, søer og fjord- og kystvande) samt våde terrestriske naturtyper som kilder, væld og kær.

I den konkrete ansøgning findes overvejende søer og vandhuller samt skov indenfor 1000 meter fra stald og lager. Hovedparten af vandhuller er beliggende på rig jordbund i agerland eller nær agerland, og er næringsrige og i varierende grad eutrofierede. Er de blevet oprenset indenfor de seneste år, vil de ofte være domineret af kransålalger (habitatnaturtype 3140), men efter en årrække ændres de oftest gradvist til næringsrige søer (habitatnaturtype 3150). Definitionen af habitatnaturtypen "næringsrige søer med flydebladsvegetation" (type 3150) er meget bred og opfyldes ved blot tilstedeværelsen af eksempelvis arter af andemad.

Nord for anlægget ligger Ugleholt Skov, der er overvejende løvskov med et varieret træindslag. Hovedparten er dog "Bøgeskov på muld", habitatnaturtype 9130.

Beskyttet natur iht. Naturbeskyttelseslovens § 3

En række naturtyper er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Disse omfatter moser o.l., strandenge og strandsumpe, ferske enge, overdrev, heder, søer og vandløb. Der er således i henhold til Naturbeskyttelsesloven forbud mod ændringer af beskyttede naturtypers tilstand.

Der er i en radius af 1000 meter fra stald og lager registreret knap 20 vandhuller, som er omfattet af § 3 (se bilag 8) samt mindre moseområder ca. 850 m hhv. NØ og SV for anlægget.

Vurdering**§ 7-lokaliteter**

Afstanden fra anlægget på Knuthenlund til nærmeste § 7-lokalitet er for stor til, at meremission giver nogen målbar meredeposition på naturområdet.

Lolland kommune har endvidere ikke vurderet, at selvom Ugleholt Skov, der ligger umiddelbart nord for anlægget er værdifuld bl.a. i kraft af forekomst af flere forskellige orkidé-arter, er det ikke en naturtype, der er kvælstofsårbar. Naturtypens øvre tålegrænse på 20 kg N/ha/år er ikke overskredet, idet baggrundsbelastningen for Lolland kommune er 12 kg N/ha/år (kilde 10).

Der er således ikke lokaliteter, som skal have samme beskyttelse som § 7-lokaliteter

Natura 2000-områder

Afstanden til nærmeste Natura 2000-område er ligeledes for stor til, at der kan måles en merdeposition fra anlægget, der evt. negativt kan påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlagene for habitat- og fuglebeskyttelsesområde.

På den baggrund skal der ikke udarbejdes en egentlig konsekvensvurdering for projektet for så vidt angår den forøgede emission af ammoniak.

Udvaskning af næringsstoffer til Natura 2000-området vurderes i afsnit 7, påvirkning fra arealerne.

Bilag IV-arter.

En række vandhuller, der er levesteder eller potentielle levesteder for en eller flere Bilag IV-padder påvirkes ved udvidelsen af en merdeposition mellem 0,2 – 0,8 kg N/ha/år. Belastningen afhænger af nærheden til anlægget og beliggenheden i forhold til den fremherskende vindretning.

Af Danmarks Miljøundersøgelser er det vurderet, at der skal en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år (Kilde 17 & 20) til, for at man over tid med stor sandsynlighed kan registrere en ændring af naturområderne, i dette tilfælde af vandhullerne, som er levesteder for Bilag IV-padderne.

De mest værdifulde vandhuller (lokalitet 6, 7 & 8) ligger 3-600 meter vest for anlægget og modtager 0,2 – 0,4 kg N/ha /år ekstra som følge af udvidelsen. Vandhullernes placering mod den fremherskende vindretning er i denne sammenhæng af afgørende betydning for, at vandhullerne ikke merbelastes yderligere.

Det er kommunen vurdering, at de udregnede belastninger ikke vil påvirke levestederne for Bilag IV-padderne væsentligt negativt.

Hvad angår flagermus er det kommunens vurdering, at de bygningsmæssige ændringer, der skal foretages, ikke påvirker flagermus. Skulle der mod forventning ved renovering af bygninger findes flagermus, skal Zoologisk Museum kontaktes for videre foranstaltninger.

§ 3-områder, regionale og lokale naturværdier.

Hovedparten af §3-vandhullerne omkring anlægget er habitatnatur (næringsrige søer med flydebladsvegetation), men er som sådanne ikke næringsbegrænsede. Det forekommende kransnålalge-vandhul vurderes ligeledes ikke at være næringsbegrænset.

Ved vurderingen af naturområdernes sårbarhed overfor belastning med kvælstof fra ammoniak kan indgå naturtypernes tålegrænse, dvs, et mål for, hvor høj belastning naturtyperne kan tåle, før deres vegetationen ændres, og naturområderne forringes.

For søer og vandhuller, der ikke er kvælstofbegrænsede, er der ikke nogen tålegrænse. Vandhullernes tilstand er i højere grad reguleret af fosfat-belastningen. For moser, hvoraf der findes to indenfor 1000 m fra anlægget, er tålegrænsen 15-25 kg N/ha/år og deres tålegrænse er ligeledes ikke overskredet ved de målte merbelastninger.

Samlet vurdering af ammoniak og natur

Den samlede vurdering er, at den udvidede produktion på Knuthenlund ikke indebærer væsentlige negative påvirkninger af den omgivende natur, og der stilles således ikke vilkår i forhold til projektet for så vidt angår emissionen af ammoniak.

Lugt

Knuthenlunds beliggenhed langt fra naboejendomme gør, at lugtgener bliver minimeret i forhold til naboer. Ansøgningssystemet har beregnet lugtgeneafstandene, der skal være overholdt i forhold til anlægget, som følgende:

	Lugtgeneafstand	Reelle afstand
Naboejendom	140 meter	1000 m
Samlet bebyggelse	356 meter	1900 m
Byzone	496 meter	1900 m

Det fremgår af ovenstående tabel, at genekriteriet til fulde er overholdt, da ingen naboejendomme, samlet bebyggelse eller byzone er beliggende indenfor 1,2 gange de relevante lugtgeneafstande.

Vurdering

Det vurderes, at der ikke bliver problemer med lugtgener fra husdyrproduktionen ved almindelig drift, grundet den store afstand til nabobebyggelser.

Fluer og skadedyr

Der foretages på ejendommen fluebekæmpelse minimum på niveau med Statens Skadedyrslaboratoriums retningslinier. Dybstrøelsen i staldene udskiftes flere gange årligt, og i sommermånederne lægges rov-hvepse i dybstrøelsen hver måned. Markstakke holdes tildækket.

Opbevaring af foder sker på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

Der er løbende kontrol og bekæmpelse af rotter af godkendt skadedyrsbekæmpelsesfirma.

God gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester sikrer et minimalt tilhold af fluer og andre skadedyr.

Vurdering

Det vurderes at ejendommens flue- og skadedyrsbekæmpelse, som beskrevet, er tilfredsstillende. Det skal bemærkes, at retningslinierne fra Statens Skadedyrsbekæmpelse opdateres årligt.

Transport

Knuthenlund er et besøgslandbrug med flere tusinde gæster årligt. Der er derfor altid en vis trafik i området. Besøgende samt den driftsmæssige tilkørsel til ejendommen er via Vestre Landevej i Stokkemarke, til Keldernæsvej og videre af Knuthenlundvej. Efter Stokkemarke er området meget sparsomt bebygget. Se bilag 3.

I forbindelse med udvidelsen forventes der over en fordobling i antallet af tunge transporter, hvilket fremgår af nedenstående tabel:

Type transport	Før udvidelsen	Efter udvidelsen
Dybstrøelse	48	136
Levende dyr	0	12
Døde dyr	12	12
Indkøbt foder	12	24
Eget foder og hø	0	100

Halm	30	30
Affald	26	26
Diesel og fyringsolie	12	12
I alt	140	352

Alle transporter foregår så vidt muligt i dagtimerne og på hverdage.

Vurdering

Det vurderes at transporten til og fra Knuthenlund overholder gældende retningslinier. Såfremt transporterne overvejende foregår i dagtimerne og på hverdage, vurderes det ikke at være til væsentlig gene for omkringboende, og der stilles derfor ikke særlige vilkår hertil.

Støv og støj fra anlæg og maskiner

Primære kilder til støv og støj forventes at være tunge transporter til og fra ejendommen. Derudover kan der være støj forbundet med malkeanlæg og mælkekøling, samt dyrene selv.

På grund af afstanden til nærmeste naboer, forventes der ikke væsentlige støv- og støjgener udenfor ejendommens eget areal.

Vurdering

Idet nærmeste nabobeboelse ligger ca. 1000 meter fra ejendommen, vurderes støj ikke at være til gene for omkringboende. Med hensyn til støvgener henvises til, at der ved al transport til og fra ejendommen køres hensynsfuldt og på en sådan måde, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Lys

I stalde anvendes en kombination af dagslys og kunstlys. Kunstlyset er styret via Luxmåler. Udvendig er kun placeret arbejdsbelysning, hvor der foregår af- og pålæsning.

Vurdering

På grund af afstanden til nærmeste naboer og befærdede veje, samt afskærmning fra bygninger og beplantning, forventes der ikke lysgener fra ejendommen, og der sættes ikke særlige vilkår hertil.

Forurenings- og genevilkår

18. Der skal overalt på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse, der minimum er i overensstemmelse med gældende retningslinier fra Statens Skadedyrslaboratorium.
19. Der skal på forlangende kunne fremvises kontrakt og tilsynsrapporter fra de indgåede aftaler om skadedyrsbekæmpelse.

7. Påvirkning fra arealerne

Baggrund og udspretningsarealerne

EU's Vandrammedirektiv fastlægger nye rammer for beskyttelsen af vandmiljøet: vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand. Miljømålsloven gennemfører direktivet i dansk lovgivning.

Vandrammedirektivet fastsætter en række konkrete miljømål. Et af de helt centrale mål er at forebygge forringelser af overfladevandets og grundvandets tilstand. Hvor tilstanden allerede er forringet, skal der foretages forbedringer. Det overordnede mål er således, at alle vandområder senest i december 2015 har opnået mindst en "god tilstand". For overfladevand betyder det, at der både skal være en god økologisk og kemisk tilstand.

Beskyttelsen af vandområder mod nitratbelastning i forhold til overfladevand fokuserer på de oplande, der afvander til de mest sårbare Natura 2000 områder. I "Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug", bilag 3 er der fastlagt nitratklasser med udgangspunkt i sårbarheden af recipienterne, som modtager overfladevandet fra et givet opland. Jo større følsomhed overfor kvælstof, jo højere nitratklasse og dermed krav om mindre tilførsel af husdyrgødning pr. hektar.

Nitratklasserne er fastlagt således:

- Nitratklasse 0 – ingen reduktion af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse I – 85 % af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 2 – 65 % af det generelle harmonikrav.
- Nitratklasse 3 – 50 % af det generelle harmonikrav.

For oplande til sårbare og meget sårbare vandområder i Natura 2000-områder stilles der ligeledes krav til fosforoverskuddet fra udspretningsarealerne. Dette er udtrykt i fosforklasser, P1, P2 og P3.

Fosfortallene er et samlet udtryk for jordbundstypen, jordens fosfortal og dræningsforhold og er dannet ud fra forekomsten af lerjorde, af oplande til meget sårbare Natura2000-områder og af lavbundsarealer ud med okkerklasse II eller derover.

Fosforklasse 1 og 3, der vises på kortene på Arealinfo, er kun en indikativ visning af, hvor fosforklasse I og III alt andet lige kan forventes at ligge. Den konkrete fosforklassificering afgøres som nævnt oven for af arealets konkrete fosfortal, JB-klasse og dræningsforhold.

Fosforklasse og kravene til fosforregnskabet er:

- Fosforklasse 1 er drænedede lerjorder med fosfortal 4-6. Krav til evt. forøgelse: max. 4 kg P/ha/år
- Fosforklasse 2 er lavbundsarealer med okkerklasse >II. Krav: ingen forøgelse tilladt eller fosforregnskabet i balance i efter-situationen
- Fosforklasse 3 er drænedede lerjorder med fosfortal > 6. Krav: ingen forøgelse tilladt.

Udspretningsarealerne udgør 730 ha. Beliggenheden fremgår af bilag 10-12. Fordelingen af udspretningsarealerne på nitrat- og fosforklasser fremgår af nedenstående tabel 3.

	N0	N1	N2	N3	P0	P1	P2	P3	I alt
Udspretningsarealer (ha)	0,0	70,9	0,0	659,1	44,2	0,0	11,1	674,2	730,04

Tabel 3: Fordelingen af ansøgers egne og forpagtede udspretningsarealer på nitrat- og fosforklasser.

Regnskabet for det samlede antal dyreenheder (DE) er således:

- Produceret (overvejende dybstrøelse) ca. 272 DE
- Tilført svinegylle ca. 493 DE
- I alt, tilføres egne arealer: ca. 765 DE

Da en stor del af udspretningsarealerne er beliggende i N3 bliver DE-reduktionsprocenten høj, 53,4 %.

Det maksimale dyretryk bliver derfor 0,75 DE/ha (reduktionsprocent * 1,4 DE/ha).

Det reelle dyretryk bliver 1,05 DE/ha (765 DE /730 ha).

Ingen af udspretningsarealerne er beliggende i nitratfølsomme grundvandsområder. Ca. 2/3 af udspretningsarealer er beliggende i områder "med drikkevandsinteresser". Der er ikke arealer i områder klassificeret som værende med "særlig drikkevandsinteresser".

Tiltag, der kan øge beskyttelsen eller kvaliteten af grundvandet, skal fremmes. Etablering af grundvandstruende aktiviteter skal undgås, medmindre særlige lokaliseringsmæssige hensyn nødvendiggør en placering i disse områder.

Ifølge ansøgningen udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen. Dybstrøelse nedpløjes umiddelbar efter udbringning for at minimere ammoniakfordampningen. Gylle udbringes så vidt det er muligt med slæbeslager på marker med afgrøder i vækst. Da Knuthenlund drives økologisk suppleres der ikke med handelsgødning.

Vurdering

Udspretningsarealerne er besigtiget i perioden april - juni 2011.

Der er kommunens vurdering, at de generelle krav til ansøgers udspretningsarealer er overholdt. Ligeledes overholder ansøger såvel arealkravet for produktionen som harmonikravet for udspretningen af husdyrgødning. Kommunen sætter ikke vilkår for drift i denne henseende.

Påvirkninger af søer og vandløb

Udspretningsarealernes placering i forhold til marine og ferske recipienter er summeret i tabel 4.

Udspretningsarealerne ligger hovedsageligt i deloplandet til Ørby Å, der afvander gennem denne til Smålandshavet. En mindre del ligger i deloplandet benævnt "Kysten omkring Keldernæs/Blans" og blot 11 ha ligger i deloplandet til Stokkemærke Å, amtsvandløb 19. Nævnte deloplande ligger alle i hovedoplandet til Smålandshavet.

Ørby Å er det førende vandløb i området og rummer sammen med tilløbet Præsterenden flere B1- og B3-målsatte strækninger. B1-målsætning indebærer målsætning som gydevand for ørred- og laksefisk, B3 tilsvarende for karpefisk. En del strækninger er generelt målsatte, med en C-målsætning. Dette indebærer primært at de skal kunne aflede vand, men samtidig at deres tilstand ikke må være til hinder for opretholdelse af bedre tilstande på andre strækninger i vandløbssystemet.

I hovedoplandet til Nakskov Fjord afvandes mod vest ca. 55 ha af det samlede udspretningsareal gennem 2 forskellige deloplande til Åmoserenden.

Kun nævnte åbne vandløbsstrækninger er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 (se bilag 10-12).

I forbindelse med udarbejdelse af basisanalyser er der levet risikoanalyser for en del af de berørte vandløbsstrækninger. For hovedparten gælder, at er det sikkert eller muligt, at målsætningen ikke nås inden 2015. Generelt er det sådan, at vandløb, der er målsat lavt, tilhører sidstnævnte kategorier i risikoanalysen.

Tabel 4: Marine og ferske recipienter for udspretningsarealerne.

Marine recipienter	Smålandsfarvandet, Langelandsbæltet, Nakskov Fjord
Målsætning	Generel, enkelte mindre områder har skærpet eller lempet målsætning
Målsætning forventes opfyldt i 2015	Nej
Ferske recipienter - vandløb	Ørby Å, Præsterenden, tilløb til Smålandshavet, Åmoserenden, Stokkemærke Å
Målsætning	B1+B3: Præsterenden, dele af Ørby Å C: dele af Ørby Å, tilløb til Smålandsfarvandet
Målsætning forventes opfyldt i 2015	Mulig eller sandsynlig manglende målsætningsopfyldelse i 2015, data kan forbedres

Vurdering

Det er ved besigtigelse konstateret, at der ikke er arealer, der er kraftigt skrånende ned mod vandløbene. Hældningen er mindre end 6 grader, eller terrænet er jævnt.

For åbne vandløbe er opretholdt en 1½ - 2 m bred udyrket bræmme. Udspretningsarealerne er i ansøgningen tegnet i overensstemmelse hermed.

Udspretningsteknikken er beskrevet i foregående afsnit 7.1. og følger de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Der er kommunens vurdering, at vandløbenes tilstand og naturindhold ved udspredding af husdyrgødning er beskyttet gennem den generelle beskyttelse og vandløbsloven, og der sættes ikke vilkår for drift.

Kvælstof og fosfor til fjord & hav

Udspreddingsarealerne for husdyrgødning ligger i som nævnt i oplandet til Smålandsfarvandet (godt 90 %) og til Nakskov Fjord (knap 10%) hhv. nord og øst for Lolland, hovedopland II, 5. Afstrømningsområderne er Smålandsfarvandet og Langelandsbæltet. Natura 2000-områderne 173 (Smålandsfarvandet nord for Lolland) og 179 (Nakskov Fjord) indgår i afstrømningsområderne.

Alle kystvande i vanddistrikt 35 er påvirket af næringsstoffer i så stor grad, at de ikke kan leve op til målene i den gældende regionplan, og i forbindelse med udarbejdelse af basisanalyser er der levet risikoanalyser for, hvorvidt målsætningen vil blive opfyldt. Der er ingen havområder eller indre fjorde, der vurderes at leve op til regionplanens målsætninger om god økologisk tilstand, og den manglende målopfyldelse skyldes for ca. 95 % af havområdernes vedkommende tilførsel af for mange næringsstoffer. Det er hovedsagelig kvælstof, der tilføres i for store mængder, men også fosfor kan være et problem specielt i de mere lukkede fjorde (Kilde 5).

Smålandsfarvandet

Smålandsfarvandet med tilstødende fjorde er ligeledes et meget heterogent område med store forskelle i udformning og miljøtilstand. Den sydlige del af Smålandsfarvandet, som grænser op til Lollands nordkyst, er lavvandet og derfor særligt følsomt overfor belastning. Koncentrationen af næringsstoffer antages generelt at svare til den åbne del af Smålandsfarvandet. Imidlertid vil en betydelig del af de næringsstoffer, der tilføres fra land, passere gennem de lavvandede områder og påvirke sammensætningen af undervandsplanterne der.

Den samlede næringsbelastning til Smålandsfarvandet er 2.700 ton kvælstof og 70 ton fosfor. Arealmæssigt svarer oplandet i Lolland Kommune til ca. 16 % af det samlede opland til Smålandsfarvandet. Antages det, at næringsbelastningen er nogenlunde ensartet fordelt fra hele oplandet, bliver bidraget fra Lolland kommune 438 ton kvælstof og 11,5 ton fosfor. Hovedparten af kvælstoffet kommer fra landbrug, mens hovedkilden til fosforbelastningen er spildevand fra husstande i byerne og på landet. Husdyrtætheden på Lollandssiden er 0,3 DE/ha. For det samlede vanddistrikt 35 er den 0,4 DE/ha (Kilde 4).

Smålandshavet er af de tidligere amter målsat med generel målsætning (B). Mindre områder, fx farvandet nordvest for Vejrø, har skærpet målsætning (A), dvs. arealer, hvor hensynet til beskyttelsen af marine naturværdier eller særlige rekreative interesser gør det påkrævet at sætte begrænsninger for områdernes anvendelse til andre formål. Tilsvarende er mindre områder lempet målsat (C), dvs. arealer, hvor der af kulturbetingede årsager må accepteres en forringet miljøkvalitet.

Langelandsbæltet

Langelandsbælt og tilstødende fjorde er et heterogent område, hvor der er meget store forskelle i miljøtilstanden. Den vestlige del af Langelandsbælt er et åbent gennemstrømningsfarvand, der ikke er følsomt overfor nærings saltbelastning. I Nakskov Fjord er der ofte store forskelle i koncentrationerne af næringsstoffer i den indre og den ydre del af fjorden. Mens koncentrationerne i den ydre del skønnes at ligge på niveau med i Langelandsbælt, ligger de noget højere i den indre del. Søndernor, der udmunder i den ydre

del af Nakskov Fjord, er en lavvandet kystlagune og er – som Nakskov Inderfjord - følsom overfor næringssaltbelastning (Kilde 6).

Belastning af Natura 2000-område 179 med næringsstoffer nævnes i basisanalysen (Kilde 6) især at være synlig for de marine naturtyper. Generelt har Nakskov Fjord en god dækning af bundvegetation, men næsten alle steder er vegetationen dækket af epifytter eller trådalger. En del områder, både i fjorden og i Søndernor, har tykke lag af trådalger, et typisk tegn på at fjorden er kraftigt belastet af næringsstoffer. Vandkvaliteten i Søndernor, som har et lille opland, er overvejende styret af vandkvaliteten i fjorden. For samtlige 6 marine habitatnaturtyper er eutrofiering anført i den foreløbige trusselsvurdering.

I forslaget til Natura 2000-planen for Nakskov Fjord (Kilde 8) er belastning med næringsstoffer ligeledes anført som en trussel for samtlige marine habitatnaturtyper på udpegningsgrundlaget. For de marine naturtyper sandbanke (1110) og bugt (1160) er bevaringsprognosen vurderet ugunstig pga. belastning med næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. For andre marine naturtyper er bevaringsprognosen ukendt pga. utilstrækkeligt datagrundlag.

Den samlede næringssaltbelastning til Langelandsbælt er 493 ton kvælstof og 16,5 ton fosfor (Kilde 4). 70 % af kvælstoffet kommer fra landbruget, mens hovedkilden til fosforbelastningen er spildevand fra husstande i byerne og på landet. Arealmæssigt svarer oplandet i Lolland Kommune til ca. 47 % af det samlede opland til Langelandsbæltet. Antages det, at næringssaltbelastningen er nogenlunde ensartet fordelt fra hele oplandet, bliver bidraget fra landbrug i Lolland kommune 161 ton og 0,8 ton fosfor.

Oplandet til Langelandsbælt ligger på det intensivt dyrkede Vestlolland. Dyrkningsprocenten ligger på 82 % mod en gennemsnitlig dyrkningsprocent på 73 % for hele vanddistriktet. Skov- og naturarealerne er tilsvarende reducerede. Husdyrtætheden for afstrømningsområdet Langelandsbæltet er ca. 0,3 DE/ha. For det samlede vanddistrikt 35 er husdyrtætheden 0,4 DE/ha (Kilde 4).

Langelandsbæltet er af de tidligere amter målsat med generel målsætning (B). Mindre områder, Søndernor, har skærpet målsætning (A), dvs. arealer hvor hensynet til beskyttelsen af marine naturværdier eller særlige rekreative interesser, gør det påkrævet at sætte begrænsninger for områdernes anvendelse til andre formål. Tilsvarende er mindre områder i Nakskov Fjord lempet målsat (C), dvs. arealer, hvor der af kulturbetingede årsager må accepteres en forringet miljøkvalitet.

I den pågældende ansøgning er godt 90 % af udspretningsarealet beliggende i fosforklasse P0, hvor der ikke må være nogen forøgelse af udvaskningen forbundet med projektet.

Udspretningsarealerne ligger i nitratklasse N1 og N3 (90 %), hvor må der maksimalt må udsprede husdyrgødning svarende til hhv. 85 % og 50 % af det generelle harmonikrav.

De marker, der afvander til Smålandsfarvandet og er beliggende i deloplandet til Ørby Å og Kysten omkring Keldernæs/Blanslev, ligger i N3 og samtidigt i et opland til Natura 2000-området kategoriseret som "meget sårbart" (opland til Smålandsfarvandet). Øvrige arealer i N1 og samtidigt er oplandet til Natura 2000-området kategoriseret som "sårbart".

Vurdering

Udvaskning af kvælstof

Til brug for vurderingen af den ansøgte udvidelses betydning for kvælstofudvaskningen via vandløbene til Smålandshavet og Nakskov Fjord, er der foretaget beregninger af N-udvaskningen før og efter udvidelsen af husdyrbruget. Ifølge den elektroniske ansøgning er N-udvaskningen ved nuværende drift 34,3, kg N/ha, mens den ved den ansøgte drift er 34,2 kg N/ha.

Ved nitratklasse N1 og N3 regnes med et reduktionspotentiale på 25 % (middelværdi af 0 – 50 %)., dvs. 75 % af det overskydende kvælstof udvaskes. Udvasningsberegningerne for kvælstof i nudrift og ansøgt er sammenfattet i bilag 13.

Udvasning af fosfor

For udvasningen af fosfor viser beregningerne ud fra beregningsmetoderne i henhold til godkendelsesbekendtgørelsen, at der er et gennemsnitligt fosforoverskud på 0,1 kg P/ha/år. Lovkravet med den pågældende fordeling af arealet på fosforklasserne er et maksimalt vægtet overskud på 0,5 kg p/ha/år.

I lighed med udvasningen af kvælstof, skal der tages konkret stilling til risikoen for og effekten af tilførsel af fosfor til habitatområder. Nakskov Fjord er (foruden kvælstof) følsom overfor fosfor, idet algevæksten, som påvirker flere af de marine naturtyper på udpegningsgrundlaget, i dele af året er styret af tilgængeligheden af fosfor. Det er i de tidligere regionplaner samt i basisanalyserne vurderet, at der vil være behov for at reducere tilførslerne af fosfor. Fjorden er således registreret som Natura 2000 område overbelastet med fosfor.

I regionplan og basisanalysen er det vurderet, at der er en risiko for en øget tilførsel af fosfor frem til 2015, og som nævnt i den foregående redegørelse er der ingen havområder eller indre fjorde, som vurderes at leve op til regionplanens målsætninger om god økologisk tilstand, primært pga. belastning med kvælstof og fosfor.

Samlet vurdering

Det er kommunens vurdering, at merudvasning af næringsstoffer til kystvandende skal nedbringes og under ingen omstændigheder øges. Til sårbare Natura 2000-områder kan der ikke accepteres en merudvasning, dvs. udvasningen i ansøgt drift må ikke være større end i nudrift for arealer, der er beliggende i oplande til Smålandsfarvandet og Nakskov Fjord (Langlandsbæltet).

I den konkrete ansøgning sker der på bedriftsniveau et fald i udvasning på 0,1 kg N/ha/år. Bedriftens bidrag af kvælstof udgør fortsat en minimal andel af den samlede belastning fra landbrug i kommunen til Nakskov Fjord, men i kraft af det store areal en synlige andel af bidraget til Smålandshavet.

På baggrund af ovenstående vurderer Lolland Kommune, at marine recipienter er tilstrækkeligt beskyttet af de generelle krav til udvasningen af næringsstoffer, og at ansøgningen lever op til kommunens målsætning for beskyttelse af Natura 2000-områder. Der sættes vilkår om sædskifte og efterafgrøder, der afspejler ansøgningsgrundlaget.

Endvidere er det kommunes vurdering, at udvasning af kvælstof og fosfor til overbelastede Natura 2000-områder ikke udgør en væsentligt negativ påvirkning af arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for beskyttelsesområderne. Der skal derfor ikke foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektet i henhold til § 7 i Habitatdirektivbekendtgørelsen.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)**Padder (Kilde 13, 14, 21-24)**

Forekomst af bilag IV-padder i området og deres levestedskrav er beskrevet i afsnit 6.

I forhold til vandhullerne omkring stald og lager er der yderligere besigtiget vandhuller og naturarealer beliggende på eller op til udspretningsarealerne, se sammenfatningen i bilag 9 samt kortene i bilag 10-12.

Ved besigtigelsen af vandhuller og evt. andre levesteder indgår dels en registrering af arter, æg og evt. yngel og dels en registrering af potentielle levesteder.

Foto 1: vandhul nr. 8 i starten er april. Vandhullet, der plejes, er delvist lysåbent og beliggende tæt på dyrket agerjord.

I vurderingen af, hvorvidt et givent vandhul vurderes at være potentielt levested for en eller flere Bilag IV-padder er inddraget en række levestedsparametre. Det drejer sig primært om:

- er vandhullet helt eller delvist lysåbent, dvs. kan vandet blive opvarmet
- forekommer der lavvandede partier
- er det massivt eutrofieret

- forekommer der (tegn på) andefodring, -udsætning eller fisk
- er bilag IV-arten udbredt i området
- er der raste-/forurageringsområder i nærheden
- indgår vandhullet i et netværk af levesteder, og er der mulighed for vandring/spredning mellem disse
- forekommer der levende hegn og naturarealer i øvrige omkring vandhullet

Kendetegnende for mange af vandhullerne er, at de er i dårlig naturtilstand; primært som følge af beskygning eller eutrofiering. Som det fremgår af bilag 9 er flere af vandhullerne i en så dårlig naturtilstand, at de ikke længere vurderes at være levesteder for Bilag IV-padder eller padder i det hele taget. Der er dog også en del vandhuller, der er blevet plejet for nyligt, og som fremstår i god naturtilstand.

Flagermus (kilde 14, 24 og 26).

Vedr. forekomsten af flagermus henvises til afsnit 6.

Øvrige bilag IV-arter, rødlistede eller fredede arter.

Det er næppe sandsynligt, at der nær eller på de marker, hvor der udspreddes husdyrgødning findes andre bilag IV-arter eller beskyttelseskrævende arter end de nævnte.

Vurdering

For lokaliteter, der er værdifulde leve- og rastesteder for Bilag IV-padder er det væsentligt for kommunen at sikre, at lokaliteterne ikke ændres negativt ved belastning af kvælstof forårsaget af afdampning eller afstrømning fra udbringningsarealerne.

En del naturtyper og en række arter er meget følsomme overfor husdyrgødning. Især de naturtyper og levesteder, der ligger lige op til udbringningsarealer, vil være under direkte påvirkning. Der er derfor foretaget en konkret vurdering af de naturområder, som ligger indenfor eller op til de angivne udbringningsarealer.

På baggrund af tilgængelig viden, vurderes det, at følgende forhold vil kunne påvirke Bilag IV-padderne og deres yngle- og rasteområder negativt i forbindelse med udbringning af husdyrgødning:

- at der sker en påvirkning af naturområderne ved udbringning af husdyrgødning. Det vurderes, at der op til 20- 30 m fra et areal, hvorpå der udbringes husdyrgødning, vil kunne ses en tilstandsændring på naturområderne forårsaget af ammoniakafdampning (17 & 19). Det vurderes, at de tilførte luftbårne gødningsstoffer vil bevirke en tilgroning af naturområder med mere kvælstofbegunstigede arter. Få konkurrencesterke arter vil begunstiges og dominere. Dette vil kunne ske omkring vandhuller og i terrestriske naturområder (moser, eng og overdrev). Den generelle naturtilstand forringes, og paddernes fouragerings- og opholdsarealer vil blive påvirket negativt
- at der ved udbringningen af husdyrgødning ved nedfældning på meget våde eller meget tørre lerjorde er mulighed for, at gyllen flyder ovenpå, da jorden allerede er helt mættet eller har svært ved at suge væske til sig. Dette kan resultere i overfladeafstrømning af gylle, som kan lede gylle ned i vandhullet eller ind på naturområdet. Det samme er tilfældet, hvis der sker en for voldsom dosering ved nedfældningen eller hvis der er dyrket meget tæt på et naturområde. En tordenbyge

umiddelbart efter nedfældning vil øge muligheden for overfladeafstrømning til naturområdet

- at der ved udbringning af husdyrgødning på skrånende terræn kan ske overfladeafstrømning til nærliggende naturområder
- at der befinder sig padder på arealerne, hvor der skal udbringes gylle. Hovedparten af Bilag IV-padderne vandrer meget koncentreret til vandhullerne og oversvømmede moser og enge. Ligeledes vandrer mange padder væk fra vandhullet umiddelbart efter æglægningen. Ved udbringning af gylle er det muligt, at det sker på et tidspunkt, hvor padderne vandrer til eller fra vandhuller og andre ynglelokaliteter, og hvor der derfor er stor koncentration af padder umiddelbart omkring ynglelokaliteterne. Ved udbringningen er der derfor mulighed for, at padder i stort antal får direkte kontakt med gylle på deres hud. Disse vil enten drukne, eller padderens natrium-kalium pumpe kommer i ubalance, som kan medføre lammelser og død
- at der gennem nedfældning af gylle sker en ophobning af østrogen i arealerne omkring / på naturområderne, som kan medføre til hormonforstyrrende misdannelser hos padderne (Kilde 11 & 34).

Projekter kan kun godkendes, hvis der ikke sker en beskadigelse eller ødelæggelse herunder gradvis forringelse af yngle- eller rasteområder jf. Habitatbekendtgørelsens § 11 og Naturbeskyttelseslovens § 29a.

På baggrund af de ovenstående forhold vurderes det, at udbringning af husdyrgødning indenfor en afstand af 20 meter fra et naturområde, som fungerer som yngle- og rasteområde for padderarter omfattet af Bilag IV, kan ødelægge yngle- og rasteområdet over en årrække.

Derfor sættes en række skærpede bræmmevilkår med hjemmel i Husdyrgodkendelsesloves § 29. Det skal bemærkes, at der for en række potentielle yngle- og rasteområder for Bilag IV-padder ikke er sat vilkår om udbringningsfri bræmmer, idet disse lokaliteter i kraft af deres tilstand, afstand til udbringningsarealerne eller bræmmer af afskærmende bevoksning eller beplantning vurderes at være tilstrækkeligt beskyttet.

Vurderingerne er givet under forudsætning af, at husdyrgødningen udbringes, som loven foreskriver og som beskrevet i ansøgningen mht. udbringningsmetode og -tidspunkt.

Endvidere henledes opmærksomheden på, at vandløbsloven også er gældende for en række vandhuller. Vandløbslovens § 69 om bræmmer langs vandløb og søer omfatter alle naturlige søer over 100 m², som ikke er isolerede. En ikke-isoleret sø er en sø med af- eller tilløb. Opfyldelse af vandløbsloven indgår i kommunens "KO-kontrol" og bræmmer omkring vandhuller vil blive kontrolleret i den forbindelse.

Kvælstof til grundvand

Der findes ikke udspretningsarealer beliggende indenfor et nitratfølsomt indvindingsopland.

Vurdering

Udspretningsarealernes beliggenhed og udvaskning af fosfor og nitrat er beskrevet ovenfor. Kommunen har ingen bemærkninger i øvrigt, og der sættes ingen vilkår i forhold til grundvandet.

Foto 2: Vandhul nr. 15 er overvejende lysåbent og var i maj 2011 "beboet" af ca. 5 kvækkende hanner af Løvfrø. Der er dyrket tæt på vandhullet og der stilles vilkår om etablering af dyrkningsfri og udspretningsfri bræmme omkring vandhullet.

Arealvilkår

Arealer og vandhullernes placering fremgår af bilag 10-12

20. Det godkendte areal er på 730 ha, og der kan udsprede maksimalt 765 DE husdyrgødning på arealerne.
21. Der skal anvendes sædskifte K2 eller et sædskifte med miljømæssigt set tilsvarende eller bedre udvaskningstal.
22. Der skal på bedriftens udbringningsarealer være mindst 27 % efterafgrøder, ud over de til en hver tid gældende generelle krav om efterafgrøder.
23. Disse efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødning.

24. Hverken de ekstra efterafgrøder eller efterafgrøder som følge af de generelle krav må erstattes af grønne marker ifølge reglerne om nedsættelse af kravet til efterafgrøder som følge af grønne marker.
25. Der skal etableres en 10 meter dyrkningsfri bræmme omkring følgende vandhuller: 2, 7, 8, 14, 15, 17, 26, 30 og 32. Bræmmerne skal regnes fra den øvre vandhulsbrink
26. Omkring følgende vandhuller eller uden på en dyrkningsfri bræmme skal der etableres en 10 meter udspretningsfri bræmme: 2, 4, 6-8, 12, 14, 15, 17, 21, 26, 28, 30-32 og 35. Bræmmerne skal regnes fra den øvre vandhulsbrink eller kant af udyrket bræmme.

8. Bedst tilgængelige teknik (BAT)

BAT indenfor management og godt landmandsskab er defineret i BREF-dokumentet (referencedokument for bedst tilgængelige teknikker), IPPC-direktivets artikel 2, nr. 12. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække. Heraf følger lovgivne krav om udbringningstidspunkter, krav om nedbringning af husdyrgødning, krav om maksimal mængde af husdyrgødning pr. ha, krav til efterafgrøder mv.

Knuthenlund passer, som en økologisk bedrift med mange forskellige husdyrtyper på dybstrøelse, ikke ind i de sædvanlige kategorier i forhold til BAT, og Miljøstyrelsen har ikke udarbejdet standardvilkår til BAT, der kan stilles til denne ejendom. Der findes ligeledes ikke BAT-byggeblade for stalddtype og gødningshåndtering, som den foregår på Knuthenlund.

Stalde

Kravet om 15% ammoniakreduktion er overholdt fra staldene, og alle stalde er dybstrøelsesstalde. Det er ikke muligt at holde får og geder på andet end dybstrøelse. Kvæg og svin skal gå på græs året rundt, hvorfor stalddtype ikke er relevant. Fjerkræ går ude det meste af året, og opholder sig i vintermånederne på anden ejendom.

Der foretages forbedrende tiltag indenfor foderhåndtering, stalddteknik, håndtering af gødning og en nedsættelse af ressourceforbruget som beskrevet i afsnit 4.

Gødning

Dybstrøelse nedpløjes umiddelbart efter udbringning, for at minimere NH₃-fordampningen til det minimale. Der udbringes aldrig på vandmættede, frossen eller snedækkede arealer. Der er ingen stærkt hældende arealer, og der holdes som minimum 2m bræmmer til vandløbene.

Markplaner

Knuthenlund Gods udarbejder årligt en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, udbytte og kvælstofudnyttelse.

Vurdering

Det er Lolland Kommunes opfattelse, at ammoniakfordampning fra stald og lager skal begrænses mest muligt, og at produceret kvælstof i videst mulig omfang skal tilbageføres til markarealerne som gødning.

Kommunen har med baggrund i ansøgers redegørelse for staldindretning, foder, opbevaring/behandling af husdyrgødning, udbringning af husdyrgødning, forbrug af vand og energi vurderet, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse. BAT vurderingen omfatter også de eksisterende stalde. BAT-vurderingen har ikke givet anledning til yderligere vilkår.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering, uden hensyn til, om beskyttelsesniveauerne i forvejen er overholdt i forhold til natur.

9. Bilagsliste

1. Vilkårliste
2. Knuthenlunds beliggenhed i Lolland Kommune
3. Lokalisering i forhold til naboer, byzone og byggelinier
4. Oversigt over afstande fra stalde til naboer, anlæg og naturområder
5. Plantegning over Knuthenlunds driftsbygninger
6. Udspretningsarealer omfattet af miljøgodkendelsen
7. Græsningsarealer
8. Registrerede bilag IV arter indenfor 1000 meter af anlægget
9. Sammenfatning af forekomsten af bilag IV arter nær anlæg og udspretningsarealer
10. Udspretningsarealer nordøst
11. Udspretningsarealer nord-nordøst
12. Udspretningsarealer nord
13. Beregninger af udvaskninger til Natura 2000 områder
14. Landskabsplan snit
15. Kloakplan
16. Beredskabsplan
17. Bilag IV arter i Lolland Kommune
18. Det samlede udpegningsgrundlag for Natura 2000 område nr. 173 og 179
19. Kildeliste